



VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Tiedonhallintalain (906/2019) 9 §:n mukainen lausuntomenettely

Tiivistelmä

17.6.2020

VN/14976/2019-VM-5

Mistä tiedonhallintalain lausuntomenettelyssä on kyse?

- Lausuntomenettelyllä ohjataan tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta.
 - Tavoitteena laadukkaat, tulokselliset ja tehokkaat julkiset palvelut
- Ohjaus kohdistuu toiminnan kehittämisen varhaiseen vaiheeseen
- Lausuntomenettely on korvannut 1.1.2020 alkaen aiemman tietohallintolain mukaisen menettelyn.

*Tavoitteena ei ole paperinmakuinen,
vaan vuorovaikutteinen prosessi.*

Mitä hyötyä lausuntomenettelystä on?

- Muutosvaikutusten arvioinnilla, johon lausuntomenettely perustuu,
 - vahvistetaan muutostilanteiden taloudellisten ja toiminnallisten riskien ennakoimista, muutosten ohjauksen tehokkuutta sekä
 - pyritään edistämään yhteentoimivuuden ja tietoturvallisuuden toteutumista sekä investointien kannattavuutta.
- Lausuntomenettely tukee taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävien uudistusten suunnittelua ja johtamista
 - Vaikutusten asianmukainen arviointi
 - Vaikutuksista yhtenäinen tietopohja päätöksenteon tueksi
- Menettely tukee poikkihallinnollisten vaikutusten tunnistamista ja riippuvuuksien hallintaa jo suunnitteluvaiheessa
 - Sidosten tunnistaminen valmistelussa tukee toteutuksen onnistumista
 - Yhdessä tehty vaikutusten arviointi tukee tiedon jakamista ja toisilta oppimista

Ketä lausuntomenettely koskee?

Lausuntomenettely koskee valtion virastoja ja laitoksia.

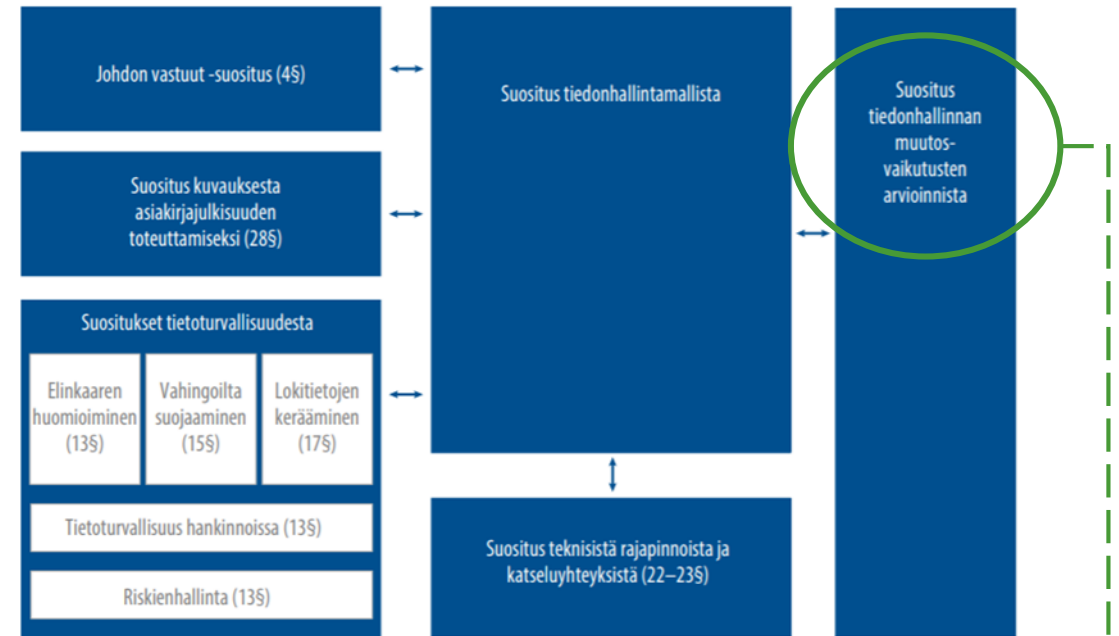
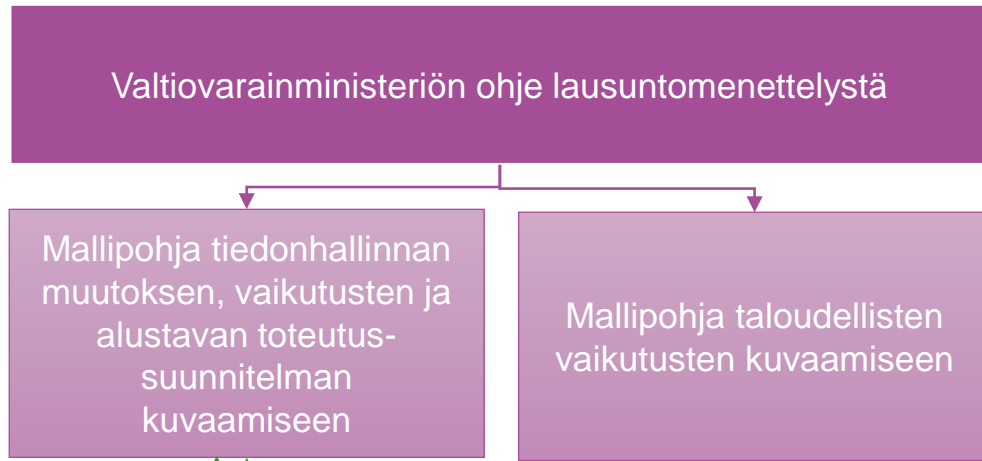
Samalla huomioidaan kuitenkin tiedonhallintalain 3 §:ssä säädetyt rajoitukset lain soveltamisessa:

- ”Tämän lain 3 lukua ei sovelleta eduskunnan oikeusasiamiehen eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, tuomioistuimien eikä valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien toimintaan, tasavallan presidentin kansliaan, eduskunnan virastoihin...”
- ”Tätä lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa toimiviin maakunnan, valtion ja kunnallisiin viranomaisiin.”

Lausuntomenettelyn ohjeistus ja muu tukimateriaali

Lausuntomenettely ([linkki](#))

Tiedonhallintalautakunnan suositukset ([linkki](#))



Tiedonhallintakartan avulla muutosta voi verrata esim. nykyisiin tiedonluovutuksiin

Tuleva julkisen hallinnon tiedonhallintakartta

VM:n julkaisema nykytilan kuvaus, jossa kuvattuna mm. yhteiset tietovarannot ja niihin liittyvät tietovirrat

Muutosvaikutusten arviointi -suositus tukee TiHL 5.3 §:n arviointivelvoitteen toteuttamista

Lausuntomenettelyn kytkeytyminen tiedonhallinnan kuvauksiin ja muutosten arviointiin

Tiedonhallinnan muutos, vaikutusten arviointi ja lausuntomenettely pähkinäkuoressa

1. Toimintaan kohdistuvan olennaisen muutoksen tunnistaminen ja analysointi
2. Muutoksen vaikutusten arviointi tiedonhallinnan (TiHL 5.3 §) sekä taloudellisten vaikutusten (TiHL 8.1 §) näkökulmista
 - Tukena tiedonhallintalautakunnan suositukset ja lausuntomenettelyn ohjeet
3. Tiedonhallintalain 9 §:n mukaisen lausuntotarpeen arviointi
4. Lausuntomenettely
 - Lausuntopyynnön (eli toteutetun arvion) toimittaminen valtiovarainministeriölle säädetyin aikataulun mukaisesti. Tukena lausuntomenettelyn ohje ja mallipohjat.
 - Valtiovarainministeriön lausunto
5. Muutoksen toteutukseen liittyvät rahoitusesitykset ja –päätökset
6. Muutoksen toteutus, tiedonhallintamallin päivitys ja vaikutusten seuranta

Muutoksen tunnistaminen ja arviointi

1

Tunnistetaan ja analysoidaan muutostarve

Kun muutostarve on tunnistettu, arvioidaan vaikuttaako muutos toimintaan oleellisesti. Muutosvaikutusarviointi tehdään suhteessa tiedonhallintamalliin.

2

Arvioidaan muutoksen vaikutukset eri näkökulmista

Tiedonhallinnan järjestäminen ja vastuut

Tietoturvallisuusvaatimukset ja toimenpiteet

Tietoaineistot, tietojen käsittely ja niiden luovuttaminen

Asianhallinta ja palveluiden tiedonhallinta

Salassapito, julkisuus, tietosuoja ja tiedonsaantioikeudet

Tietovarantojen yhteentoimivuus

Taloudelliset vaikutukset

3

Lausuntopyyntötarpeen arviointi

4

Lausuntomenettely

5

Määrärahaesitykset ja -päätökset

Muutoksen toteuttaminen

6

Muutoksen toteuttaminen ja tiedonhallintamallin päivittäminen

Lausuntoa edellyttävät tiedonhallinnan muutokset (VNA 1301/2019, 2 §)

- Julkisen hallinnon tai valtion yhteisen tieto- ja viestintätekni­sen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus vähintään 1 M€
- Toimialojen tai toimialan yhteiseen käyttöön tarkoitettu tieto- ja viestintätekni­sen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus vähintään 5 M€
- Viraston omaan käyttöön tarkoitettu tieto- ja viestintätekni­sen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus vähintään 5 M€ ja käyttöönotolla on vaikutuksia muiden viranomaisten tiedonsaantiin
- Julkisen hallinnon tai valtion yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden muutoksen kokonaiskustannus on vähintään 1 M€

Lausuntomenettelyssä kokonaiskustannuksella tarkoitetaan hankinnan, kehittämisen tai muutoksen arvioitua kustannusta ja muille julkisen hallinnon toimijoille aiheutuvia käyttöönoton kustannuksia.

Lausuntopyynnön ajankohta (VNA 1301/2019, 4 §)

Valtion viraston tai laitoksen on pyydettävä valtiovarainministeriön lausunto:

1. Kehysvalmistelun yhteydessä kehyspäätöstä edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä
2. Talousarviovalmistelun yhteydessä varainhoitovuotta edeltävän vuoden helmikuun loppuun mennessä, jos lausuntoa ei ole annettu kehysvalmistelun yhteydessä
3. Lisätalousarviovalmistelun yhteydessä valtiovarainministeriön kanssa sovittavalla aikataululla

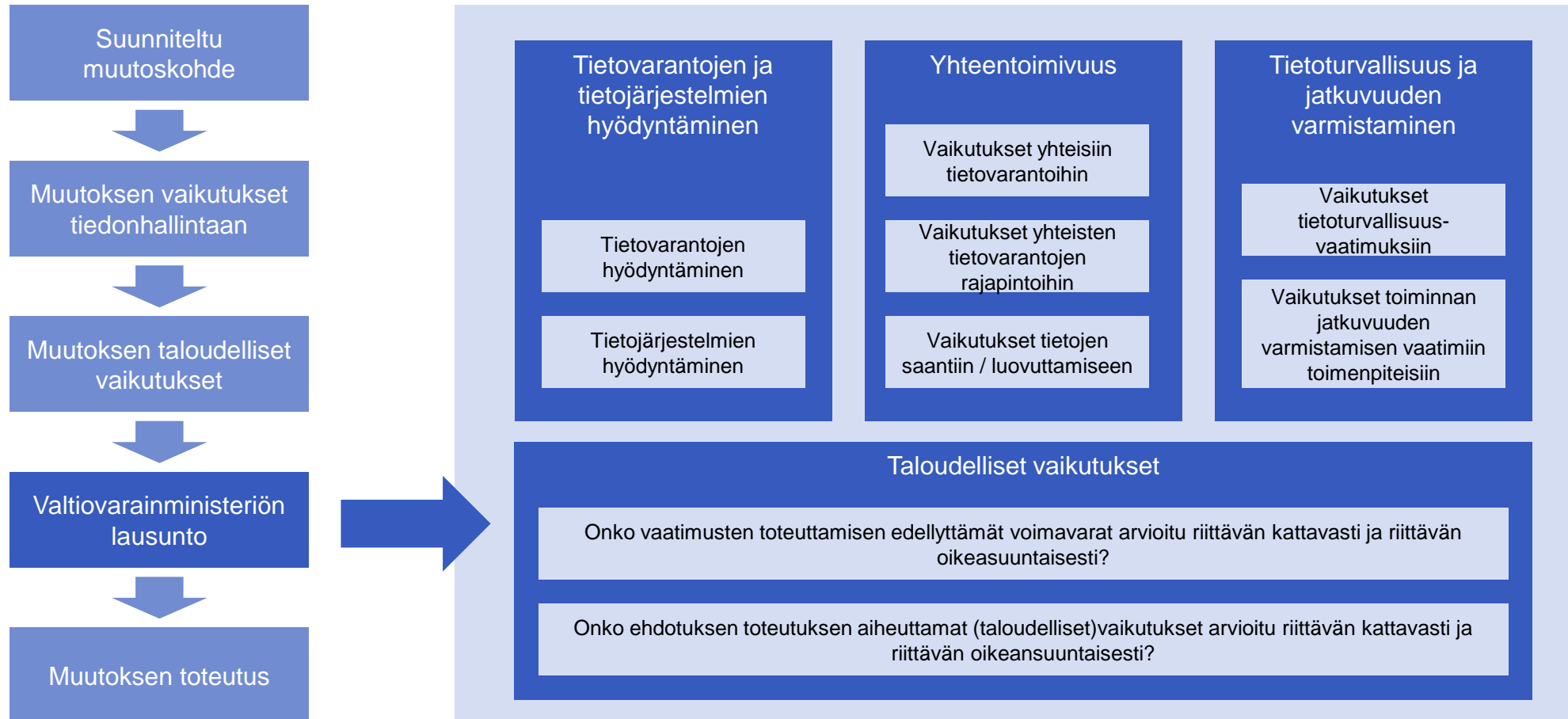
Kaksi kuukautta ennen määrärahan käyttöä koskevaa päätöstä, jos lausuntoa ei ole annettu toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä (edellä kohdat 1-3)

Lisäksi, kun valtiovarainministeriön antaman lausunnon jälkeen lausunnon kohde on olennaisesti muuttunut.

Mikäli valtion virastolla tai laitoksella on tarve poiketa säädetyistä määräajoista, on asiasta neuvoteltava valtiovarainministeriön kanssa.

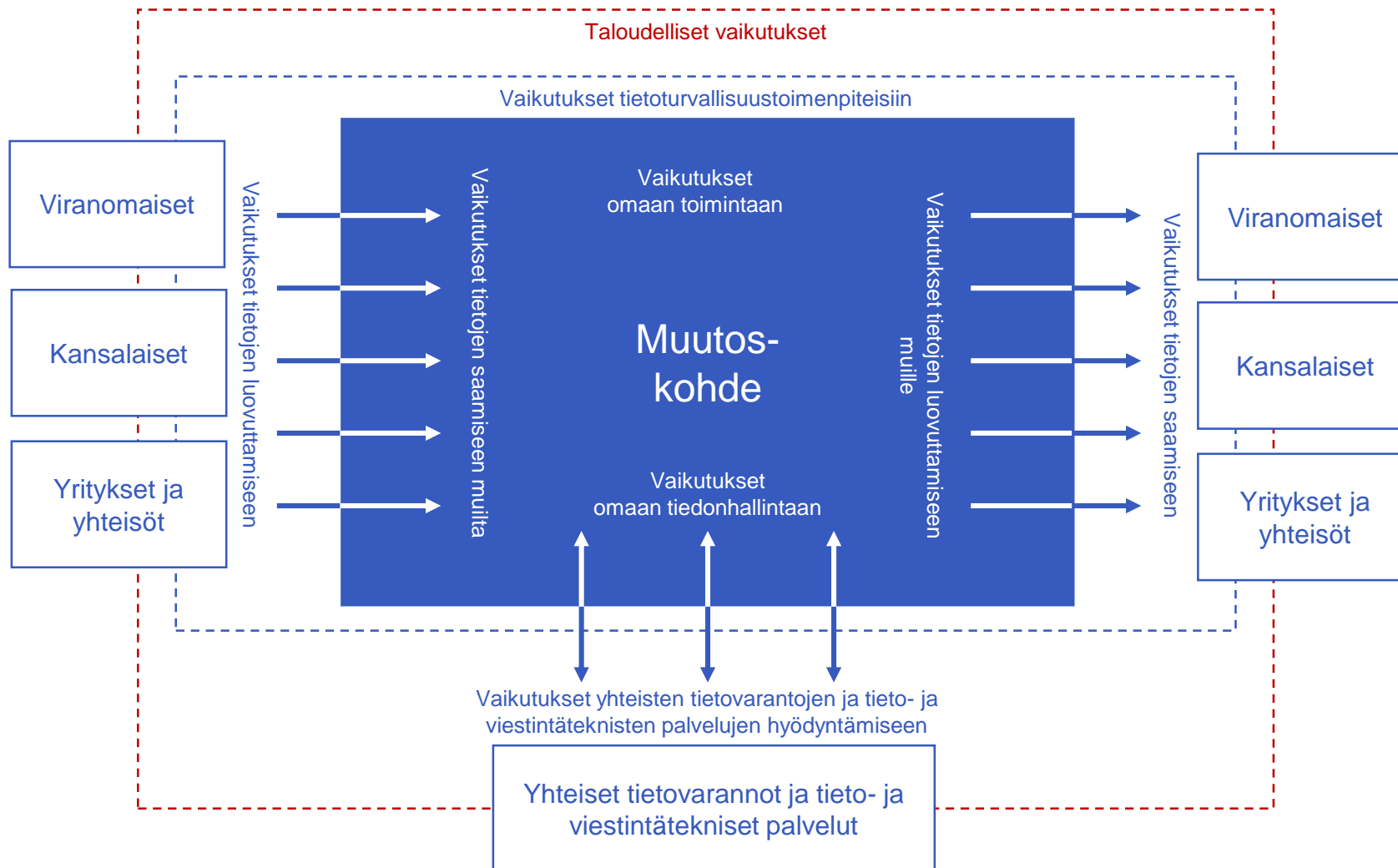
Lausuntojen sisällöstä ja arviointikohteista

Lausuntojen keskeisiä sisältöjä



Valtiovarainministeriö lausuu muutos- ja kehittämiskohteesta tietovarantojen ja tieto-järjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevista asioista sekä niiden aiheuttamista taloudellisista vaikutuksista. Lausuntojen sisältö vaihtelee lausuntokohteiden ja niissä sovellettavien säännösten sekä julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuudelle asetettujen tavoitteiden ja linjausten mukaan.

Lausuntomenettelyn arviointikohteista yleisesti



Arviointikohteet:

- **TiHL 5.3 §:** muutoksen aiheuttamat vaikutukset tiedonhallinnan vastuisiin, tietoturvasuustoimenpiteisiin, tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin sekä asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin
- **TiHL 8.1 §:** muutosten taloudelliset vaikutukset
 - ➔ Vaikutukset omaan toimintaan ja tietonhallintaan
 - ➔ Vaikutukset muiden toimintaan ja tietonhallintaan

Tiedonhallintalain lausuntomenettely numeroina – kevät 2020

Tiedonhallintalain lausuntomenettely numeroina

1.1.-9.6.2020

34 kpl



Saapuneita lausuntopyyntöjä

9

Hallinnonalalta saapui lausuntopyyntöjä

17

Virastosta saapui lausuntopyyntöjä

>35

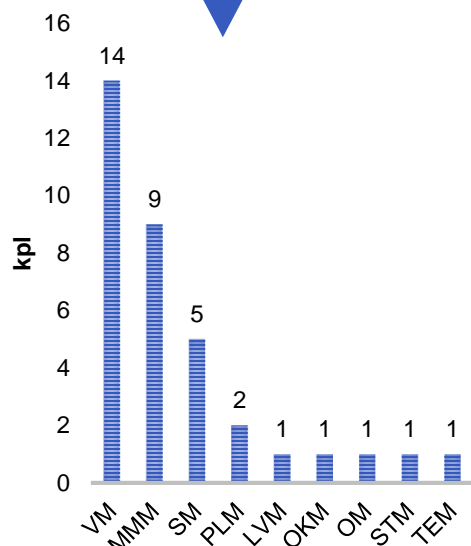


Virasto- ja ministeriö-tapaamista

23 kpl



Annettuja lausuntoja



681 M€



Lausuntokohteiden arvioidut kehittämiss-kustannukset ja hankintojen ennakoidut arvot yhteensä

13

Esittelijää annetuilla lausunnoilla

6 kpl



Palautettuja lausuntopyyntöjä

9



Jäsentä lausuntotiimissä

Lausuntomenettelyllä ohjataan tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvasuutta.



VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

<https://vm.fi/tiedonhallintalain-lausuntomenettely>

[tiedonhallintalaki.lausuntomenettely\(at\)vm.fi](mailto:tiedonhallintalaki.lausuntomenettely(at)vm.fi)